

PARAS PAIKKA NUORISOLLE

Missä nuoren on parasta elää: maaseudun rauhassa vai kaupungin hulinassa? Apu matkasi Suomen suurimpaan ja pienimpään kuntaan ja selvitti, mitä nuoret ajattelevat asuinpaikastaan.

teksti KATRIINA KONTUNIEMI kuvat TIMI KUOSMANEN, PETRI MULARI JA MIKKO VÄHÄNIITTY

Veljekset Tuukka ja Mikael Lerkkänen harrastavat mopoja. He eivät kaipaa kaupunkien harrastusmahdollisuuksia.

Tanssi on Samuli Ainasvuorelle koko elämä.

Tuukka ja Mikael Lerkkanen asuvat äitinsä kanssa rivitalonpötkässä. Naapureina on lähinnä mökkiläisiä.

Iris Heilakka meikkaa itsensä jumalaksi illan teatteriesitystä varten.

Päijänteen rannalla on hiljaista. Siis oikeasti hiljaista: edes etäinen liikenteen pauhu ei kantaudu tänne korpeen. Vaalea rivitalo sulautuu hyvin lumen peittämään maisemaan. Rivitalon taaimmaisen asunnon oven tulevat avaamaan veljekset **Tuukka Lerkkanen**, 16, ja **Mikael Lerkkanen**, 19.

Olemme Suomen pienimmässä kunnassa, noin 700 asukkaan Luhangassa. Se sijaitsee Keski-Suomessa, tunnin ajomatkan päässä Jyväskylästä.

Hiljaisuus on kaupunkiympäristöön tottuneelle hämmentävä, mutta veljeksille arkipäivää.

– Täällä on niin rauhallista asua. Muutin syksyllä Jyväskylään, ja siellä kuuluu öisinkin liikenteen melua, Tuukka Lerkkanen ihmettelee. Hän aloitti viime syksynä metallialan opinnot ja asuu nyt arkipäivät Jyväskylässä ja viikonloput äidin ja veljen luona Luhangassa.

Lerkkasen on ollut hieman vaikea sopeutua kaupunki-elämään.

– Aina kun tulee maalle, rauhoittuu. Jos pitäisi valita, asuisinko täällä vai kaupungin melussa loppuelämäni, valitsisin ehdottomasti maaseudun.

Olohuoneen ikkunasta aukeaa näkymä järvelle. Viime päivinä järven pintaan on muodostunut ohut jääkerros. Ihan vielä ei pääse pilkille.

Lerkkasen veljekset harrastavat kalastuksen lisäksi metsästystä ja mopojen ja moottorikelkan rassausta. Aika perinteisiä maaseudun harrastuksia siis.

Kaipaavatko veljekset koskaan isoon kaupunkiin, jossa harrastusmahdollisuuksia olisi enemmän?

Molemmat puistelevat päätään. Vastaus on yksioikoinen.

– Eihän sitä missään Helsingin keskustassa voi lähteä metälle! Tuukka Lerkkanen toteaa.

Täällä Luhangassa veljekset pääsevät metsästämään heti, kun astuvat ovesta ulos. Metsä alkaa suoraan siitä, missä rivitalo loppuu.

Lerkkasten rivitalossa puolet asunnoista kuuluu vapaa-ajan asukkaille, ja ne ovat suurimman osan vuodesta tyhjiin. Se kuvastaa hyvin Luhangan väestörakennetta, sillä Luhangassa mökkiläisiä on yli kaksi kertaa enemmän kuin vakituksia asukkaita. Onkin osaksi mökkiläisten ansiota, että pieni kunta on säilynyt näinkin vireänä.

– Kesällä porukkaa riittää. Talvella tämä on ihan kuollut paikka. Kauppa menee kiinni kuudelta, ja jos sen jälkeen menee kylälle, ei siellä näe ketään, Mikael Lerkkanen kertoo.

Millaisia tulevaisuudensuunnitelmia veljeksillä on? Aikovatko he jäädä Luhankaan?

Mikael Lerkkanen haaveilee omakotitalosta Päijänteen rannalla. Kun nykyiset kalatalouden opinnot loppuvat, hän menee armeijaan ja aikoo sen jälkeen etsiä töitä.

Hän uskoo jäävänsä Luhankaan, vaikka pienellä paikkakunnalla työpaikat ovat kiven alla.

Tuukka Lerkkanen sen sijaan aikoo muuttaa muualle.

– Kyllä täällä aina voi käydä, mutta en usko että mä tästä kylän kupeesta töitä löydän. Haluaisin muuttaa jonnekin vähän syrjempään. En tiedä mikä siinä on, mutta isoon kaupunkiin en halua.

Suomen suurimmassa kunnassa, Helsingissä, asuu 700 000 ihmistä. Vastakohta Luhangan rauhaan on havaittavissa heti, kun astuu rautatieaseman ovista ulos. Joka puolella on ihmisiä, autoja, valoja ja melua.

Vallilassa on harmaata ja loska lentää autojen renkaista, mutta sisällä Helsingin teatterikoulun tiloissa nuoria naurattaa. Illan esitys on alkamassa tunnin päästä, ja näyttelijöillä on kiire valmistautua koitokseen.

– Näyttääkö tämä nyt varmasti riittävän miehekkäältä, esitystä varten meikkaava **Iris Heilakka**, 15, kysyy kavereiltaan.

Heilakka näyttelee illan esityksessä jumalaa. Ennen esitystä on paljon tekemistä: meikkaamisen ja rikkinaisen rekvisiitan korjaamisen lisäksi Heilakka on ottanut vastuun teatteriporukan vetämisestä. Pian ryhmä alkaa harjoitella näytelmän kohtauksia.

**”EIHÄN SITÄ MISSÄÄN
HELSINGIN KESKUSTASSA
VOI LÄHTEÄ METALLE!”**

Heilakan hartain toive on päästä Kallion ilmaisutaidon lukioon. Teatteriharrastuksesta on hyötyä hakuprosessissa. Heilakka opiskelee viestintäluokalla Vartiokylän yläasteella, mistä saa hyvät valmiudet päästä Kallion lukioon.

Helsingissä hyvinä pidettyihin lukioihin on yhä vaikeampi päästä. Huippulukioista uutisoidaan joka vuosi aina vain korkeampia pääsyräjoja. Se luo Heilakan mukaan nuorille paineita pärjätä.

– Pitää tehdä paljon töitä, jotta erottuu joukosta, Heilakka toteaa.

Siitä, että nuoria on paljon, seuraa Heilakan mukaan muitakin ongelmia. Suuressa joukossa on vaikeampi löytää itsensä. Heilakasta tuntuu, että suuressa kaupungissa pitää tehdä paljon töitä, jotta ei näyttäisi samalta kuin kaikki muut. On niin monia identiteettejä, joista valita.

– Pienellä paikkakunnalla se ei ehkä ole niin vaikeaa. Tunnen maaseudulta tulevia ihmisiä, joilla identiteetin löytäminen tuntuu olevan paljon selkeämpää, Heilakka sanoo.

– Mutta tämä nyt on vain tätä, että stadilainen kertoo, miten asiat on maalla!
Heilakka uskoo, että hänen elämänsä voisi olla melko erilaista, jos hän asuisi Luhangan kaltaisessa pikkukylässä.

Aleksi Kaukonen, Aatu Karppinen, Topi Laine ja Topias Kärnä intoutuvat pelaamaan koripalloa nuorisokahvilan avajaisissa.

Samuli Ainasvuori tanssii noin 20 tuntia viikossa. Opintojen sovittaminen tanssin aikatauluihin on välillä hankalaa.

– Varmaan näyttäisin erilaiselta, ja ajattelutapakin voisi olla erilainen paikassa, jossa kaikki tuntee kaikki. Helsinki tekee ihmisestä työkeän. Kun kävelen kadulla, näytän aina tosi vihaiselta. Sitä pidetään tosi outona, jos joku tulee puhumaan.

Jos Heilakka saa joskus lapsia, hän asuisi mieluiten maaseudulla. Häntä pohdituttaa Helsingin huumetilanne. Huumeita saa nykyään helposti, ja niitä myydään jopa välitunneilla. Siksi pienen paikkakunnan yhteisöllisyys ja sen tuoma turvallisuuden tunne kiehtovat.

– Olen kuullut, että maalla saatetaan jättää ulko-ovet lukitsematta!

Tanssisalilla vastaan astelee reipas nuori, joka kätellessä esittelee itsensä Samuliksi. Hän on juuri päässyt tanssitreeneistä, joissa harjoitellaan kevään keikkaa varten.

Tanssi ei ole **Samuli Ainasvuorelle**, 18, harrastus, vaan pikemminkin elämäntapa. Hän tanssii vaikka mitä eri lajeja: balettia, jazztanssia, nykytanssia ja showtanssia.

Ainasvuori on tanssinut eskari-ikäisestä asti. Äidin vietyä hänet poikien tanssitunnille hän innostui baletista. Sen jälkeen hän meni itse ilmoittamaan tanssikoulun rehtorille, että hän haluaa balettitunnille. Vanhempien ei auttanut kuin tukea lapsen harrastusta.

Ainasvuori asui silloin Lempäälässä. Koulussa hän oli ainoa poika, joka tanssi. Muut pojat harrastivat jalkapalloa

ja jääkiekkoa. Ainasvuorikin kokeili niitä, mutta ne eivät tuntuneet omilta.

Ainasvuori ei silti salaillut harrastustaan.

– Kerroin kaikille, että tanssin balettia. Se oli luokkakavereiden mielestä outoa. Siitä alkoi koulukiusaaminen, Ainasvuori muistelee vailla katkeruutta äänessään. Hän ei syytä kiusaamisesta ketään, vaan pohtii, ettei pienellä paikkakunnalla ole nähty erilaisuutta ja siksi siihen ei ole totuttu.

Ainasvuori kertoo olleensa aina itsevarma tyyppi. Kiusaaminen ei tuntunut lapsena kovin pahalta. Siihen tottui. Ja olivathan tanssikaverit, joiden kanssa oli turvallista olla.

Vasta myöhemmin, kun kiusaaminen jatkui vielä ala-asteen ja yläasteenkin jälkeen, kiusaamisen jäljet alkoivat tuntua pahemmilta.

Nyt Ainasvuori asuu Helsingissä ja käy Sibelius-lukiota, siellä tanssiva poika on varsin tavallinen näky.

– Helsingissä on tosi paljon ihmisiä ja paljon erilaisuutta, joten massaan on helppo hukkuu. Se on vapauttavaa.

Ainasvuori muutti Helsinkiin, sillä hän halusi pois Lempäälän pienistä piireistä. Sibelius-lukio ja tanssinlinjatuntuivat oikealta vaihtoehdolta. Päätöstä helpotti, että osa Ainasvuoren kavereista oli mennyt sinne.

Millaista Ainasvuoren elämä olisi, jos hän olisikin kasvanut vielä Lempääläkin pienemmässä Luhangassa?

– Pienellä paikkakunnalla ei ole niin paljon mahdollisuuksia, jos haluaa edetä harrastuksessa. Raja tulee jossakin kohtaa vastaan, ja harrastuksiin pitää matkustaa pidemmälle.

Ainasvuori kuitenkin tuntee silti olevansa etuoikeutettu saatuaan elää lapsuutensa Lempäälän tutussa ja turvallisuudessa ympäristössä. Maaseudussa on etunsa.

– Kaupungissa en antaisi kymmenvuotiaani mennä tuonne yksin pyörimään, mutta maaseudulla on paljon helpompi antaa lapsen koetella omia rajojaan. Maaseutu on ihana ja rauhallinen paikka kasvaa.

Nuoret siis selvästi arvostavat omaa asuinympäristöään, asuivat he suuressa kaupungissa tai pikkupaikkakunnalla. Kaupunkilaisnuoret näkevät hyviä puolia maaseudulla asumisessa, ja toisaalta pikkupaikkakunnan nuoret löytävät hyviä puolia kaupungeista. Nuorisotutkija **Tomi Kiilakoskelle** se ei tule yllätyksenä.

– Nuoret hyväksyvät sen ympäristön, jossa he ovat kasvanut.

Pienellä paikkakunnalla elämä tuntuu nuorista turvallisemmalta, luonto on lähellä, ja ihmiset tuntevat toisensa.

”KERROIN KAIKILLE, ETTÄ TANSSIN BALETTIA. SIITÄ ALKOI KOULUKIUSAAMINEN.”

Kaupungissa taas on enemmän mahdollisuuksia harrastaa ja valita opiskelupaikka.

Tutkimuksen näkökulmasta suurin ero maaseudun ja kaupungin välillä on liikkuvuudessa. Suomessa nuoret muuttavat omilleen kansainvälisesti vertailtuna hyvin varhain. Siihen liittyy Kiilakosken mukaan tärkeä yhdenvertaisuuskysymys.

– Monelle pikkupaikkakunnan nuorelle on selvää, että jossakin kohtaa täytyy muuttaa pois. Erityisesti ammatillista koulutusta on keskitetty yhä enemmän suuriin kaupunkeihin, mikä pakottaa nuoren muuttamaan. Se on ilman muuta eriarvoistava tekijä.

Luhangan kirkonkylän läpi ajamisessa ei kestä kauan. Kylällä on vain paloasema, ruokakauppa, ravintola ja sekatavarakauppa, jonka näyteikkunassa lukee salaperäisesti ”omituisia esineitä, outoja juttuja”.

– Tervetuloa Suomen pienimpään pitäjään, **Tiina Koivuniemi** tervehtii touhukkaasti Luhangan koulun aulassa. Hän on Luhangan sivistystoimenjohtaja, mutta myöskin kunnan ainoan koulun, ala-asteen rehtori.

Aulassa tuoksuu pizza. On alkamassa nuorisokahvilan avajaiset. Luhangassa on ollut nuorisotoimintaa viimeksi 1990-luvulla, kun kunnassa oli vielä enemmän nuoria.

Nuorisokahvila järjestetään Luhangan ala-asteella. Lilja Koivikko, Inka Linjama ja Ella Heinonen tutkivat englannin oppikirjaa.

Koivuniemi arvioi, että tällä hetkellä 12–17-vuotiaita nuoria on Luhangassa noin kolmekymmentä. Nyt nuorisotoimintaa ollaan elvyttämässä kunnan ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisyhdistyksen yhteistyöllä.

Paikallinen ravintola Reeti sponsoroi pizzat nuorisokahvilan avajaisien vetonaulaksi. Ja toimiihan se, pian paikalle alkaa valua kuudesluokkalaisia ja yläasteikäisiä nuoria.

Avajaisiin saapuu kaikkiaan kymmenisen nuorta. Koivuniemi on innoissaan.

– Jos tänne olisi tullut yksi nuori, olisi onnellinen. Mutta että näin monta!

Myös nuorisokahvilan vetäjä **Sanni Koljonen**, 19, on iloinen, että uudenlainen toiminta kiinnostaa nuoria.

– Nuorisokahvilalle on selvästi tarvetta. Monet joutuvat matkustamaan viereiseen Joutsan kuntaan nähdäkseen kavereita. Myös koulun pihalla näkee joskus nuoria hengaillemassa. Varsinkin talvella on tärkeää, että on lämpimät sisätilat, jonne voi tulla viettämään aikaa.

Pizza näyttää maistuvan **Inka Linjamalle**, 15, ja **Lilja Koivikolle**, 14. He kertovat tulleensa nuorisokahvilalle, koska siellä voi nähdä kavereita – ja he halusivat muutakin kuin vain ”olla kotona ja katsoa puhelinta”.

Linjama ja Koivikko kertovat näkevänsä kavereita lähinnä koulussa. Luhangassa ei oikein ole paikkaa,

jossa hengailta. Paitsi nyt tämä nuorisokahvila.

Ystävykset ovat tunteneet toisensa esikoulusta asti. Pienellä paikkakunnalla koulupolku on kaikille yhteinen: ala-asteen Linjama ja Koivikko ovat käyneet Luhangan koululla, ja yläasteelle he siirtyivät viereiseen Joutsan kuntaan.

Koivikkoa harmittaa, ettei Luhangassa ole juuri tekemistä nuorille. Kesälläkin asukkaille ja mökkiläisille suunnatut tapahtumat ovat lähes aina vain täysi-ikäisille.

– Nuorille ei ole oikein mitään. Viime kesänä oli yksi konsertti, johon pääsivät alle 18-vuotiaatkin.

Linjama ja Koivikko eivät halua jäädä Luhankaan koulun päätyttyä.

– Tätä on ihan kuollut paikka. Aion muuttaa jonnekin, jossa on enemmän töitä tarjolla, Linjama sanoo.

Koivikko puolestaan haikailee Lappiin voidakseen laskeella ja moottorikelkkailla.

On Luhangassa sentään jotakin hyvääkin. Ei ole melua eikä ilmansaasteita, ja keskellä korpea saa elellä rauhassa.

– Voin soittaa kotona musiikkia niin kovalla kuin haluan. Ei se onnistuisi kaupunkikerrostalossa, Koivikko toteaa.

Linjamakaan ei kaipaa kaupungin hulinaan.

– Jos mulle tulee sellainen olo, että kaipaan jotakin muuta elämää, voin mennä vaikka metsään. ●

➔ Jutun kirjoittaja on kuulunut Nuorten Ääni -toimitukseen 2017–2019.

”NUORILLE EI OLE OIKEIN MITÄÄN. VIIME KESÄNÄ OLI YKSI KONSERTTI.”